

MAGYAR GYÁRIPAR

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének lapja

LVIII. ÉVFOLYAM, 2018. 4. SZÁM

PASSZOL? NEM PASSZOL?

Magyar konvergencia,
4 százalék fölötti növekedéssel

3. oldal

Három vélemény a
gazdasági kilátásokról

9. oldal

Nemzetközi életműdíj
Galli Miklósnak

18. oldal

Felmérés a gazdasági
bűnözésről

14. oldal

TARTALOM

FÓKUSZBAN

Eltérő előrejelzések a magyar gazdaság növekedésére.....	3
Uniós előrejelzés: A fellendülés az új kockázatok ellenére is folytatódik.....	6

KÖRKÉRDÉS

Van esély a négy százalékon felüli növekedésre?.....	8
--	---

HAVI ELEMZÉS

A laza monetáris politika eredményei és mellékhatásai.....	10
--	----

NAPIRENDEN

A gazdasági bűnözés helyzete Magyarországon.....	14
--	----

MGYOSZ-HÍREK

A legnagyobb nemzetközi elismerés a Dunapack Magyarország nyugalmazott vezetőjének, az MGYOSZ korábbi alelnökének.....	18
--	----

EURÓPAI UNIÓ

Fellépés az online félretájékoztatással szemben.....	19
Európai Innovációs Tanács létrehozását javasolja az Európai Bizottság.....	20
Új prioritások a 2021–2027-es időszakra szóló uniós költségvetésben.....	21
Európai Tanács: egyes tagállami intézkedések gátolhatják a korrupcióellenes reformok eredményességét.....	22

KÖNYVJELZŐ

Ben S. Bernanke: Volt merszünk cselekedni.....	23
--	----

A MAGYAR GYÁRIPAR az MGYOSZ hivatalos havilapja

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége

Szerkesztő: Kocsi Ilona

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgysz.hu

Internet: www.mgyosz.hu

Layout és képszerkesztés: Csávás Viktória

Hirdetésfelvétel: klajko@mgysz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

Fontos, hogy a fiataloknak legyen vonzó perspektívájuk, olyan jövőkép, ami anyagilag is, szakmailag elégedetté tesz

Dr. Orosz Csaba

a Horoszcóop Kft.
tulajdonos-ügyvezetője,
az MGYOSZ alelnöke

Az elégedett ember csodákra képes

A következő 4-5 évben négy százalékos, illetve annál nagyobb növekedést jósol a kormány. Ez kellő biztonságot és elegendő időt ad ahhoz, hogy ez idő alatt az utána jövő évek növekedését is megalapozzuk. E folyamatban a fiatalok megnyerésére tenném a hangsúlyt, de az összes képzett ember motiválása fontos. A biztató kilátások egyúttal lehetővé teszik, hogy a kormány kicsit alaposabban végiggondolja, miként lehet fenntarthatóvá, hosszú távon is megalapozottá tenni a magyar gazdaság dinamikus fejlődését. Csak néhány ötletet, adalékot sorolnék fel, a teljesség igénye nélkül.

Kulcskérdés a tartós növekedésben a perspektíva, a motiváció, az elégedettség érzése. Az elégedett ember csodákra képes. Vállalatvezetőként ezt már megtanultuk, megtapasztaltuk. Makró szinten sincs ez másként. A motiváció egyik ösztönző eleme a jó kereset. Az utóbbi években itt már sok minden változott, de a kormánynak még van teendője, például járulékcsoökkentésben. Fontos az értelmes, felelősségteljes munka. A vállalatoknál bőven akad ilyen. Mostanában inkább az volt a gond, hogy a képzett fiatalok jó része – leginkább a magasabb bérek miatt – ezt inkább külföldön találta meg. Tehát fontos, hogy a fiataloknak legyen vonzó perspektívájuk, olyan jövőkép, ami anyagilag is, szakmailag elégedetté tesz. Egy elégedetlen emberrel nem lehet tartós sikert elérni. Sok elégedetlen ember pedig akár növekedési akadály lehet.

Fontos, hogy a kormány megtalálja azokat a potenciális növekedési tényezőket, amelyek a jövőben rásegíthetnek a dinamika megtartására, vagy erősítésére. Ehhez kellenek az egyedi ötletek, akár helyi szintekről is. Sok kicsi sokra megy, vagy akár egy vonzó egészé állhat össze. Nemrégiben Kolozsváron jártam, ahol többen is arról beszéltek, készült egy új gazdaságfejlesztési stratégia, amelynek célja, hogy a várost IT-várossá, IT-központtá fejlesszék. Nem összeszerelő üzemeket akarnak a városba telepíteni a helyi munkaerő foglalkoztatására, hanem olyan növekedési irányt választottak, mely a képzettségre, a jövő kihívásaira épít. Felmérték, mi kell ehhez, s ebben kiemelt szerepet kapott a képzett munkaerő. Fontos, hogy a hozzáadott érték minél nagyobb legyen az itt előállítandó termékeknél. Elmesélték, hogy újonnan épülő bevásárlóközpontoknak sem adnak ingyen telket – a múltban ez előfordult –, olyan konstrukciókon gondolkodnak, hogy a későbbi profitból fizessék ki az árat.

Érdeemes arra is odafigyelni, hogy például Kína, Japán, vagy más gyorsan fejlődő országok növekedésében kialakulhat egyfajta vákuum, amely szívóhatással lehet mások teljesítményére is. Akár a magyar vállalatok is kihasználhatnák ezt a lehetőséget. De ez is csak egy ötlet, biztosan akad még sok hasonló, kihasználásra váró lehetőség. Érdeemes figyelni, tanulni más országok jó gyakorlatából. Hiszek abban, hogy ez is egy lehetséges növekedési tartalék.

ELTÉRŐ ELŐREJELZÉSEK A MAGYAR GAZDASÁG NÖVEKEDÉSÉRE

A 2018-2022-es konvergencia-programban a magyar kormány 4 százalékos, illetve 4 százalék fölötti növekedéssel számol. Az Európai Unió idén 4 százalékot vár, jövőre 3,2 százalékot, az EBRD pedig 2018-ra 3,8 százalékos bővülést jósol a magyar gazdaságban, 2019-ben viszont csak 3 százalékot.

MAGYAR KORMÁNY: TARTÓSAN FENNTARTHATÓ NÖVEKEDÉS

Az Európai Bizottsághoz benyújtott dokumentumban a magyar kormány számításai szerint a magyar GDP a 2017-es 4 százalékos bővülés után 2018-ban 4,3 százalékkal, 2019-ben 4,1 százalékkal, 2020-ban 4 százalékkal emelkedik, majd 2021-ben 4,2, 2022-ben pedig 4,1 százalékkal nő.

A kormányzati szektor hiányát a GDP-hez mérten a program a 2017-es 2 százalék után 2018-ra 2,4 százalékra, a következő évre 1,8 százalékra, majd 1,5 százalékra, 2021-re 1,2 százalékra tervezi, 2022-re pedig 0,5 százalékkal

Az idei konvergencia-program szerint az államadósság 2017-ben a GDP 73,6 százalékára csökkent, az idén a GDP 73,2 százalékára, 2019-ben 69,6 százalékára, 2020-ban 66,7 százalékára, 2021-ben 63,4 százalékára, 2022-ben 59,7 százalékára csökken.

Ezek a számok a korábbi konvergencia-programnál 1,6-2,7 százalékponttal magasabbak, amit a kormány az Eximbankkal kapcsolatos elszámolási különbséggel magyaráz.

A háztartások fogyasztása a tavalyi 4,7 százalék után 5,2 százalékkal bővül az idén, majd 2019-ben 4,8, 2020-ban 4,7, 2021-ben 4,6, 2022-ben 4,5 százalékkal nő.

A beruházások (a bruttó állóeszköz-felhalmozás) a 2017. évi 16,8 százalékos bővülést követően 2018-ban 12,8 százalékkal, 2019-ben 7,5 szá-

zalékkal, 2020-ban 3,8 százalékkal, 2021-ben 5,7 százalékkal, 2022-ben 5,1 százalékkal bővülnek.

Az export a tavalyi 7,1 százalékos növekedés után az idén 7,2 százalékkal nő, 2019-ben 6,9 százalékkal, 2020-ban 6,7 százalékkal, 2021-ben 7,3 százalékkal, 2022-ben 7,1 százalékkal bővül.

Mindeközben az import a tavalyi 9,7 százalék növekedés után 2018-ban 9,2 százalékkal bővül, 2019-ben 7,4 százalékkal nő, 2020-ban 6,3 százalékkal, 2021-ben 7,1 százalékkal, 2022-ben 6,9 százalékkal emelkedik.

A konvergenciaprogram szerint a foglalkoztatottak száma a tavalyi 1,6 százalékos emelkedés után 2018-2019-ben 1,5-1,5 százalékkal, 2020-ban 1,3 százalékkal, 2021-ben 1,1 százalékkal nő, a bővülés üteme 2022-ben 0,9 százalék lehet.

A munkanélküliségi ráta mindeközben folyamatosan csökken. A 2017-es 4,2 százalékos rátát követően a munkanélküliségi ráta 2018-ban 3,6, 2019-ben 3,1, 2020-ban 2,8, 2021-ben 2,5, 2022-ben 2,4 százalékot mutat majd, ami megfelel gyakorlatilag a teljes foglalkoztatottságnak.

A munkavállalói jövedelem növekedésének üteme a 2017. évi 10,9 százalék, majd a 2018-as 10,8 százalék után valamelyest csökken, 2019-ben 9,5 százalékot, 2020-ban 7,7 százalékot, 2021-ben 7,0 százalékot és 2022-ben 7,1 százalékot ér majd el – olvasható az MTI összeállításában.

KSH: NŐTT A GDP AZ ELSŐ NEGYEDÉVBEN

Az első negyedévben a bruttó hazai termék (GDP) 4,4 százalékkal, szezonálisan és nap-tárhatással kiigazítva 4,7 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest - jelentette első becslése alapján a Központi Statisztikai Hivatal (KSH). Az előző negyedévhez mérten 1,2 százalékos volt a gazdasági növekedés.

VARGA MIHÁLY: ERŐSÖDŐ NÖVEKEDÉS, CSÖKKENŐ ADÓSSÁG MEGSZŪNŐ HIÁNY

Az EU-átlagot jóval meghaladó mértékű növekedés a korábban jóval gyorsabb felzárkózást tesz lehetővé – hangsúlyozta Varga Mihály, ex gazdasági, új

pénzügyminiszter. A gazdaság magas növekedési ütemének fenntartásával és a fegyelmezett költségvetési politika folytatásával, folyamatosan csökkenő GDP-arányos hiánnyal 2022-re elérhetővé válik a 60 százalékalatti GDP-arányos államadósság-rátá - tette hozzá.

További cél, hogy pénzforgalmi tekintetben hiány nélküli költségvetést fogadhasson el az Országgyűlés a ciklus végéig. A bérekre rakódó közterhek 2022-re a régiós átlag alá csökkenhetnek.

EU-PROGNÓZIS: 2018-BAN IS ERŐS NÖVEKEDÉS

A magyar gazdaság növekedése 2018-ban is erős marad, de 2019-ben várhatóan lassulni fog, mivel az építőipar lehetőségei korlátozódnak és a minimálbér-emelkedés változásának hatására a fogyasztás növekedése lassul - idézi az Európai Bizottság tavaszi gazdasági előrejelzését az MTI.

Mint írták, a feszes munkaerőpiaci helyzet fokozatosan növelni fogja a foglalkoztatási költségeket, miközben az erős kereslet hozzájárulhat a folyó fizetési mérleg többletének szűküléséhez. A növekedést a fiskális expanzió is támogatja, amely szerint a hiány a GDP 2,4 százalékát teszi ki 2018-ban.

A hazai össztermék (GDP) növekedése 2017-ben 4 százalékra emelkedett az erős hazai keresletnek köszönhetően. A bruttó állóeszköz-felhalmozás 16,8 százalékkal nőtt az állami beruházások és a lakáspiac fellendülésének köszönhetően.

A magánfogyasztást jelentős bérnövekedés és emelkedő foglalkoztatás támogatja. A foglalkoztatási mutató 2018-ban 4,9 százalékkal, 2019-ben pedig 3,3 százalékkal emelkedhet. A keresletet egyre inkább kielégítette a behozatal, a csökkenő kereskedelmi mérleg pedig

hozzájárult a folyó fizetési mérleg többletének 3,1 százalékos visszaeséséhez. Ugyanakkor az építőipari szektor kapacitásának korlátai negatív hatást gyakorolhatnak a lakossági beruházások további emelkedésére.

Az előrejelzés szerint a belföldi kereslet is folytatódó növekedést mutat. A rövid távú üzleti mutatók és felmérések szerint a GDP-növekedés még ebben az évben is megközelíti a 4 százalékot, de jövőre várhatóan lassulni fog, mivel a beruházások szintje tetőzik és a fogyasztást támogató tényezők is mérséklődnek. A vállalati beruházások várhatóan erőteljes növekedést mutatnak majd, amit a nagy kapacitáskihasználás és az uniós források támogatnak. A beruházás GDP-hez viszonyított aránya 2019-re 25 százalékra emelkedhet.

A munkanélküliségi ráta 4 százalék alatt marad, 2018-ban 3,7 százalékos lehet, majd jövőre 3,6 százalékra csökken. A foglalkoztatás növekedése azonban várhatóan mérséklődik, mivel a rendelkezésre álló munkaerő-tartalékok kimerülnek. A tavalyi béremelések mellett a munkaerőhiány is hozzájárul a bérnövekedéshez - közölték.

Az exportnövekedés várhatóan stabil marad, a behozatal növekedése azonban meghaladja annak ütemét. A kereskedelmi mérleg és a folyó fizetési mérleg többlete várhatóan szűkülni fog, noha az uniós források növekvő felvétele a nettó hitelállományt stabilan tartja. Az előrejelzés szerint az uniós bizottság 2,3 százalékos inflációt prognosztizál az idei évre a februárban jelzett 2,8 százalékos mutatóhoz képest. Az infláció 2019-ben 3 százalék lehet, ami viszont kissé magasabb a legutóbbi becsléshez képest.

Az államháztartás hiánya az idén várhatóan a GDP 2,4 százalékára emelkedik az adó- és járulékcsoökkentések hatására és a földértékesítésből származó átmeneti bevételek fokozatos megszűnése, továbbá a társasági adóbefizetések változása miatt. A hiány a jövő évre várhatóan a GDP 2,1 százalékára csökkenhet - közölték. Az államadósság GDP-hez viszonyított aránya 2017-ben 73,6 százalékos volt. Az adósságcsökkentés várhatóan 2018-ban lelassul, az adósságráta pedig 73,3 százalékra mérséklődik. A nominális GDP várt magas növekedési üteme miatt 2019 végére 71 százalékpontra csökkenthet.

EBRD: JÖVŐRE LASSULÁS KÖVETKEZIK

2017 után 2018-ban is dinamikus, 3,8 százalékkal növekedhet a magyar gazdaság, 2019-ben azonban jelentős lassulásra kell felkészülni a GDP-növekedés ütemében - írja a londoni központú Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) tavaszi prognózisában.

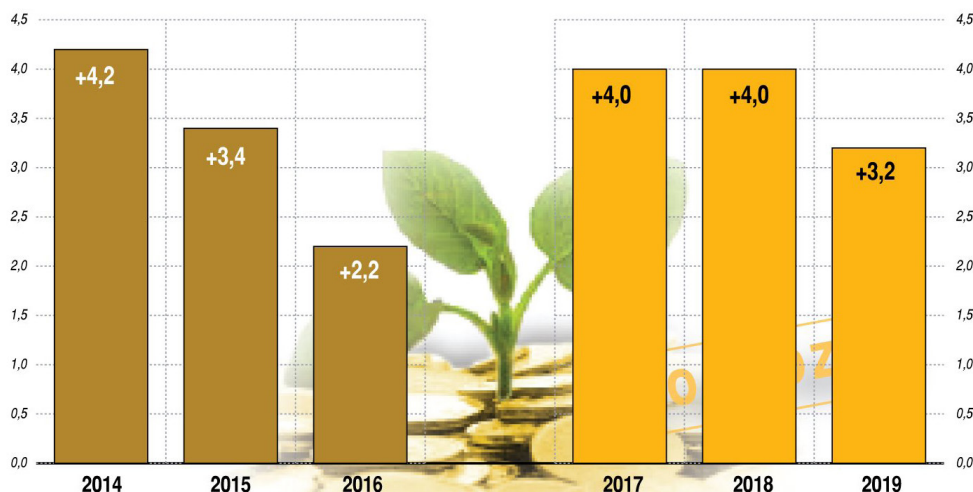
ELEMZŐI VÁRAKOZÁSOK

Az elemzői várakozásokat is enyhén túlszárnyalta a magyar GDP első negyedévi növekedése. A Takarékbank 4,5-ről 4,6 százalékosra javította az ideit, és 3,6-ról 3,8 százalékosra a jövő évi növekedési előrejelzését. Az ING 4 százalékra emelte az ideit egész éves GDP növekedési előrejelzését, az Erste szakértői idén 3,7 százalékos éves növekedési ütemet becsülnek, a CIB elemzői pedig 3,8 százalék körül.

Magyarország gazdasági teljesítménye

(az Európai Bizottság gazdasági előrejelzése, 2018 tavasz,

a gazdasági teljesítmény (GDP változása az előző évhez képest, százalék)

Forrás: Európai Bizottság / MTVA Sajtóadatbank / MTI | | www.mti.hu

Az elemzés szerint a közép- és kelet-európai gazdaságok, valamint az egykori szovjet tagköztársaságok összesített növekedési lendülete tavaly tetőzhetett, és már az idei évtől lassulás valószínű.

Magyarországgal kapcsolatban arra számít az EBRD, hogy a tavalyi 4%-os növekedést követően idén kis lassulás következhet be (3,8%-kal növekedhetünk 2018-ban), 2019-ben viszont látványos változás jöhet, a GDP-bővülés ugyanis várhatóan 3%-ra lassul majd. A tavalyi növekedési csúcs jelentős részben a beruházások 16,8%-os élénkülésének volt köszönhető, ami a második leggyorsabb növekedési ütem volt az Európai Unión belül. Ennek fő hajtóerejét az EU-folyósítások javuló hasznosítása adta, de szerepet játszott a vállalati szektornak nyújtott hitelezés élénkülése is. Bár a dinamikus béremelkedés által támogatott lakossági fogyasztás továbbra is húzni fogja magával a hazai növekedést, jövőre már nem lesz olyan kiemelkedő hajtóerő, ami 4% közelében tartaná a GDP-bővülés ütemét, ezért érezhető lassulás várható.

Az EBRD a magyar növekedés két legfontosabb kockázataként a potenciális euró-övezeti lassulást, illetve az egyre súlyosabb munkaerőhiányt nevezi meg. 2018 első negyedévében például 10-ből közel 9 magyar feldolgozóipari vállalat számára a munkaerőhiány termelést korlátozó tényezőt jelentett, ami a legmagasabb arány az Európai Unióban.

EUROSTAT: HÁROM TAGÁLLAM ADJA AZ EU GAZDASÁGI TELJESÍTMÉNYÉNEK TÖBB MINT FELÉT

Továbbra is messze Németország az Európai Unió legnagyobb gazdasága, egymagában több mint ötödét adja a huszonnyolc tagállam összesített bruttó hazai termékének (GDP) - írta friss jelentésében az uniós statisztikai hivatal (Eurostat).

A szervezet adatai szerint az Európai Unió teljes GDP-je jelenlegi árakon számolva 15,3 ezer milliárd euró volt tavaly. Ennek több mint felét három ország állította elő: Németország, az Egyesült Királyság és Franciaország.

Az euróövezet tizenkilenc országának összesített GDP-je 11,2 ezer milliárd volt 2017-ben, ez a teljes uniós érték 72,9 százaléka. Németország a közel 3,3 ezer milliárd eurós gazdasági teljesítménye az uniós össz-GDP 21,3 százaléka. Az Egyesült Királyság részesedése 0,9 százalékponttal csökkent ugyan, de még így is 15,2 százalékát állítja elő az EU összesített bruttó hazai termékének. Ezen érték Franciaország esetében 14,9 százalék, amelyet Olaszország (11,2 százalék), Spanyolország (7,6 százalék) és Hollandia (4,8 százalék) követ.

A skála másik végén tizenegy tagország található, amelyek egyenként kevesebb mint egy százalékát állítják elő az Európai Unió GDP-jének. Ezek növekvő sorrendben: Málta, Ciprus, Észtország, Lettország, Litvánia, Szlovénia, Horvátország, Bulgária, Luxemburg, Szlovákia és Magyarország. Magyarország mintegy 0,8 százalékát adja az Európai Unió gazdasági teljesítményének.

LEPSÉNYI ISTVÁN: FELZÁRKÓZÁS A FEJLETT IPARI ÁLLAMOKHOZ

A kormány több programmal segíti a magyar vállalkozások erősödését, példaként a beszállítói fejlesztési programot és a nagyvállalati beruházások támogatását szolgáló programot említette Lepsényi István, a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) államtitkára. Utóbiról megjegyezte, hogy a program 2015-ös meghirdetése óta 2017-ig 37 milliárd forint támogatást nyújtott a nagyvállalatoknak az állam, ami közel 70 cég, 92 milliárd forint értékű fejlesztésének megvalósítását segítette

Uniós előrejelzés: A fellendülés az új kockázatok ellenére is folytatódik

Az Európai Unióban és az euró-övezetben a növekedés üteme 2017-ben felülmúlta a várakozásokat: 2,4 %-kal tízéves csúcst ért el. E növekedés az EU-ban és az euró-övezetben egyaránt várhatóan 2018-ban is erős marad (2,3 %), 2019-ben pedig 2 %-ra lassul.

A magánfogyasztás intenzív maradt, míg az export és a beruházások növekedtek. A munkanélküliség tovább csökken, mostanra elérte a válság előtti szintet. A gazdaság azonban egyre inkább ki van téve a külső kockázati tényezőknek, amelyek megerősödtek és negatívabbá váltak.

Az erőteljes növekedés elősegíti a költségvetési hiány és az adósságszint további csökkentését, valamint a munkaerő-piaci feltételek javulását. A teljes euróövezeti hiány jelenleg a GDP kevesebb mint 1 %-a, és az előrejelzések szerint idén minden euróövezeti tagállamban 3 % alá csökken majd.

ERŐS NÖVEKEDÉS, CSÖKKENŐ ÜTEMEL

2017-ben a gazdaság felpörgésével a reál-GDP növekedése az EU-ban és az euróövezetben elérte a 2,4 %-ot. A növekedést segítette a fokozott fogyasztói és vállalkozói bizalom, az erős globális növekedés, az alacsony finanszírozási költségek, magánszektor jobb mérlegei, valamint a jobb munkaerő-piaci feltételek. Bár a rövid távú mutatók azt jelzik, hogy 2018 elején a tevékenység csökken, úgy tűnik, hogy ez részben átmeneti lesz.

A növekedés üteme a fogyasztás folyamatossága, az erős export és beruházás mellett várhatóan erőteljes marad. Idén mind az EU-ban, mind az euróövezetben 2,3 %-os növekedés várható. Az előrejelzésnek megfelelően 2019-ben a növekedés mindkét terület esetében 2 %-ra esik vissza, mivel egyes országokban és ágazatokban egyre nyilvánvalóbbá válnak a szűk keresztmetszetek, a monetáris politikát a körülményekhez igazítják, a világkereskedelmi növekedés pedig némileg csillapodik.

REKORDSZINTEN A FOGLALKOZTATÁS

A munkanélküliség tovább csökken, mostanra elérte a válság előtti szintet. A munkanélküliség várhatóan az EU-ban tovább csökken: a

A FŐ KOCKÁZAT: A PROTEKCIONIZMUS

Fotó: Raul Mee (EU2017EE)

„Európa továbbra is élvezve az erőteljes növekedést, amely révén a munkanélküliséget sikerült a tízéves mélypontra visszaszorítani. A beruházások növekednek, az államháztartások javulnak, az euró-övezeti hiány pedig idén várhatóan a GDP 0,7 %-ára csökken. E kedvező kilátásokat leginkább veszélyeztető kockázatot a protekcionizmus jelenti, amely nem válhat megszokottá: ez épp azokat a polgárokat sújtaná, akik leginkább védelemre szorulnak” – mondta **Pierre Moscovici**, a gazdasági és pénzügyekért, valamint az adó- és vámügyért felelős biztos.

Részben
átmeneti lesz
a 2018 elejére
jósolt
csökkenés

TARTALÉKOT KELL KÉPEZNI

Fotó: Johannes Jansson/norden.org

„Az európai gazdasági bővülés idén és jövőre is valószínűleg egyenletes ütemben folytatódik, támogatva a további munkahelyteremtést. A közeljövőben azonban fokozott kockázatok is megjelennek. E jelenlegi kedvező időszakban ezért gazdaságainkat még ellenállóbbá kell tennünk. Ez azt jelenti, hogy költségvetési tartalékokat kell építenünk, meg kell reformálnunk gazdaságainkat annak érdekében, hogy támogassuk a termelékenységet és a befektetéseket, valamint növekedési modellünket inkluzívabbá kell tennünk. Mindez azt is jelenti, hogy a gazdasági és monetáris uniónk alapjait meg kell szilárdítanunk” – fogalmazott Valdis Dombrovskis, az euróért és a szociális párbeszédért felelős alelnök, aki egyben a pénzügyi stabilitásért, a pénzügyi szolgáltatásokért és a tőkepiaci unióért felelős biztos is.

2017. évi 7,6 %-ról 2018-ban 7,1 %-ra, 2019-ben pedig 6,7 %-ra. Az előrejelzés szerint az euróövezeti munkanélküliség a 2017. évi 9,1 %-ról 2018-ban 8,4 %-ra, 2019-ben pedig 7,9 %-ra csökken. Az euróövezetben az euró bevezetése óta jelenleg a legmagasabb a foglalkoztatottak száma, jóllehet ugyanitt megfigyelhető a munkaerőpiac stagnálása is. Míg bizonyos tagállamokban a munkanélküliség még mindig magas, máshol egyre nehezebb betölteni az álláshelyeket.

AZ INFLÁCIÓ LASSAN NÖVEKEDNI FOG

A fogyasztóiár-infláció ez év első negyedében gyengült, azonban a következő negyed-

években – részben a nemrég megemelkedett olajárak miatt – várhatóan kissé növekedni fog. Mivel több tagállamban szűkebbek a munkaerőpiacok és gyorsabban növekednek a bérek, az árnyomás is növekszik. Összességében az infláció az euróövezetben 2017-hez képest 2018-ban várhatóan nem változik, hanem 1,5 % marad, majd 2019-ben 1,6%-ra emelkedik. Az EU-ban ugyanez a tendencia várható, azonban az inflációs előrejelzés erre az évre továbbra is 1,7 %, mielőtt 2019-ben 1,8 %-ra emelkedne.

AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS JAVUL

2017-ben az összesített euróövezeti államháztartási hiány és államadósság GDP százalékban csökkent, amit az erős gazdasági növekedés és az alacsony kamatlábak támogattak. Mivel a tagállami költségvetések a javuló munkaerő-piaci feltételek hatásait élvezik, ideértve az alacsonyabb szociális juttatásokat, várhatóan 2018 lesz az első olyan év a gazdasági és monetáris unió létrejötte óta, amelynek során valamennyi kormány a GDP 3 %-a alatt tarthatja a költségvetési hiányt, ahogy az a szerződésben is szerepel.

Az euróövezet összesített államháztartási hiánya az előrejelzés szerint 2018-ban a GDP 0,7 %-ára, 2019-ben pedig 0,6 %-ára csökken. Az EU-ban az összesített hiány 2018-ban és 2019-ben várhatóan 0,8 % lesz. Az euróövezet GDP-arányos államadóssága az előrejelzés szerint 2019-ben 84,1 %-ra csökken, és majdnem minden tagállam esetében csökkenés várható.

NÖVEKVŐ KOCKÁZATOK

Összességében az előrejelzést veszélyeztető kockázatok növekedtek. Európában a legutóbbi mutatók szerint kisebb a valószínűsége, hogy az európai növekedés a közeljövőben a vártnál erősebb legyen. Nemzetközi szinten a pénzügyi piac utóbbi hónapokban tapasztalt volatilitása a jövőben várhatóan állandó elemmé válik, ami fokozza a bizonytalanságot. Az USA prociklikus költségvetési élénkítő intézkedései a várakozások szerint előmozdítják a rövid távú növekedést, ugyanakkor növelik a gazdaság túlhevülésének kockázatát, valamint annak a valószínűségét, hogy az amerikai kamatlábak a jelenleg vártnál gyorsabban növekednek. Ezen felül a kereskedelmi protekcionizmus továbbgyűrűzése a világgazdasági kilátások tekintetében kétséget kizáróan negatív kockázatot jelent. E kockázatok összefüggenek egymással. Az euróövezet – nyitottsága miatt – különösen kiszolgáltatott helyzetbe kerülhet, ha ezek megvalósulnak.

EB Magyarország

Az infláció az euróövezetben 2018-ban előreláthatólag nem változik a 2017-es 1,5 százalékhoz képest.

VAN ESÉLY A NÉGY SZÁZALÉKON FELÜLI NÖVEKEDÉSRE?

Nem lehetetlen a kormány ambiciózus növekedési tervének megvalósulása – így foglalható össze tömören körkérdésünk három válaszának lényege. Ha... És ekkor jönnek a feltételek, meg a bizonytalansági elemek. Mert ebből is van néhány. Mindenesetre az üzleti szférának érdeke, hogy a régi-új kormány teljesítse az Európai Uniónak elküldött 2018-2022. évekre vonatkozó konvergencia programját. Ez a dinamikus növekedés jót tenne a magyar gazdaságnak.

Miklós László: Van esély a 4 százalék fölötti növekedésre, feltételekkel

A tartósan 4% feletti növekedés fontos és indokolt kormányzati célkitűzés. Annál is inkább, mert amíg a magyar gazdaság az elmúlt hét évben 17%-kal bővült, addig a román GDP 28,5%-kal, az észt csaknem ugyanilyen mértékkel, 28,2%-kal, a litván 27,7%-kal, a lett 27%-kal, a lengyel is 24,8%-kal, a szlovák pedig 21,1%-kal nőtt. Ennek következtében hazánk egyre lejjebb csúszott az egy főre jutó bruttó hazai termék alapján meghatározott sorrendben. A magyar gazdaság még túlzott mértékben függ az uniós forrásoktól. 2013 és 2015 között a beáramló támogatás minden évben elérte a bruttó hazai termék 6%-át, ennek ellenére 2014 volt az egyetlen olyan esztendő, amelyben a magyar GDP-volumeindex meghaladta a környező 3 országét. A kutatások az mutatták, hogy sajnos nem elég jól hasznosítottuk az uniós forrásokat. Az Európai Unió közösségi forrásfelhasználást minden tagállam tekintetében kontrolláló intézményei Magyarországon esetében egyre több uniós finanszírozású projektnél találnak súlyos szá-

bálytalanságokat, így nagy a veszélye annak, hogy az Európai Bizottság visszatartja a támogatások bizonyos részét.

Mindezek ellenére van okunk a bizakodásra, mert a kedvező világgazdasági környezet mellett a közelmúltban olyan kormányzati lépések történtek, amelyek lendületbe hozták a magyar gazdaságot. A többéves bérmegállapodás és a kapcsolódó járulékcsoökkentés, valamint a társasági nyereségadó 9%-ra csökkentése érezhetően növelte a beruházási kedvet és a reálkeresetek kiemelkedő mértékű, kétszámjegyű növekedése nyomán a fogyasztás is számottevően nőtt. A lakásépítési tevékenység hosszú ideig mélyponton volt, míg a múlt évben érzékelhető változás kezdődött. A foglalkoztatottság statisztikai mutatói az elmúlt négy évben látványosan javultak, ezen belül az utóbbi két évben az elsődleges hazai munkaerőpiacon is érdemben emelkedtek. A magyar munkanélküliségi ráta az Európai Unió egyik legalacsonyabb értékét mutatja és ma már több területen hiány van a megfelelő képzettségű munkavállalókból.

Miklós László, az MGYOSZ alelnöke, az FGSZ Igazgatóságának tagja

„Elérhető, ha sikerül javítani a kiszámíthatóságon, a versenyképességünkön, a kis- és középvállalatok körében fejlődik a technikai-technológiai színvonal és érdemben növekszik a termelékenység”

A 4%-os és afölötti gazdasági növekedés ambiciózus célkitűzés, és határozott kormányzati gazdaságpolitikát vetít előre. Elérhető, ha sikerül javítani a kiszámíthatóságon, a versenyképességünkön, a kis- és középvállalatok körében fejlődik a technikai-technológiai színvonal és érdemben növekszik a termelékenység. Tartós és fenntartható növekedés akkor érhető el, ha a

tudásigényes és magas hozzáadott értékű szektorokban az átlagnál is gyorsabban tudunk növekedni.

A gyors növekedés azt is lehetővé teszi, hogy a korábbiaknál jelentősebb források jussanak az innovációra, oktatásra és képzésre, bár még nem látszik, hogy a kormányzat létesítményekbe, vagy az emberekbe akar többet beruházni.

Szentpéteri István: Ambiciózus, de nem lehetetlen

Játék a számokkal – mondhatnám első felindulásból a konvergencia-program előrejelzéseit nézve. A következő gondolatom viszont az, hogy akár sikerülhet is... Jó lenne, ha a következő öt évben teljesülne a prognózis, azaz négy százalék körüli, fölötti lenne a növekedés. Ez jó lenne az országnak, a gazdaságnak, és biztosan használna nekünk, vállalkozóknak is. Én például most leginkább a kereskedelemben, vendéglátásban vagyok érintett, ahol rögtön megérezzük, miként alakul az emberek „vásárlóereje”.

Tehát drukkolok, hogy a kétségek ellenére bejőjenek a számok. Ugyanakkor azt is látom, hogy a sikerhez sok feltétel egyidejű teljesülése is szükséges. A legnagyobb bizonytalansági pont ebben a történetben a munkaerő-hiány. Ez már ma is sok vállalkozást akadályoz a növekedésben, és nem látszik, mi a megoldás. De valamit ki kell találni. Örülök, ha azt hallom, hogy lesznek nem ortodox megoldások, mert én általában híve vagyok az innovációnak, az üzleti megoldásokban is. Kockázatok is, bizonyos határokig. Gondolom, most a kormány is azon töri a fejét, milyen kockázatot vállaljon, hogy megoldja ezt a helyzetet. A hiánynak sok oka van – ebbe most nem mennék bele –, így bizonyára sok kormányzati innováció kell a probléma kezelésére.

A következő bizonytalansági tényezőnek tartom azt, hogy az Európai Unió aktuális büdzséje 2020-ban lezárul. Az a tapasztalat, hogy az új ciklus dőcögve szokott kezdődni. Lehet

Szentpéteri István, a Magyar Klaszter Szövetség elnöke, az MGYOSZ elnökségi tagja

„A legnagyobb bizonytalansági pont ebben a történetben a munkaerő-hiány. Ez már ma is sok vállalkozást akadályoz a növekedésben, és nem látszik, mi a megoldás”

két-három olyan év, amikor alig csorogál EU-s forrás. Elhiszem, hogy a magyar gazdaság enélkül is képes növekedésre, de 4 százalék fölöttire...?! De talán a régi-új kormányknak erre is van terve, ezért hasznosnak bizonyulhat, hogy nagyjából ugyanabban a felállásban megy tovább a kormányzás. Kérdéses az is, hogy a következő EU-s költségvetésből mennyi pénz jut Magyarországnak. Nagy-Britannia kiválása önmagában szűkítheti a forrást, ha nem lesz többletbevétele az EU-nak, de az új elosztási feltételek sem feltétlenül kedveznek a magyar kormányknak. Lehet, persze, hogy erre is van már megoldás...

Szóval: ambiciózus a terv, de nem lehetetlen. Nekünk, vállalkozóknak érdekünk, hogy sikerüljön. Ha kell, segítünk is, tanácsokkal, ötletekkel, együttműködéssel...

Vámos György: Bővül a lakossági fogyasztás a következő években is

A boltos kiskereskedelmi forgalom 2013 óta folyamatosan nő. 2014-től a növekedés üteme nagyságrendjét tekintve mindvégig 5% körül mozgott. Ez a bővülés folyamatos volt, másrészt az 5% körüli növekedési ütem nemzetközi viszonylatban is kiemelkedőnek számít. A kereskedelem számára a piac bővülésének folyamatossága döntő kérdés és minden előrejelzést egymás mellé téve erre lehet számítani az elkövetkező öt esztendőben is.

A kereskedelem számára is meghatározó tényező a gazdaság teljesítményének növekedése. Ugyanakkor több előrejelzés is vitatja, hogy a kormány 4% feletti folyamatos növekedése elérhető-e. Valóban akadnak olyan bizonytalansági tényezők, melyek gyengíthetik az előrejelzés megvalósulását, így például a magyar export számára fontos nemzetközi környezet kiszámíthatatlanságai (például a közel-kelet, az USA-Kína közötti kereskedelmi háború, az uniós belső erőviszonyok, a támogatások esetleges módosulása). Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a 3-4% közötti növekedési ütem jelentősnek számít.

Magyarországnak és a közép-kelet-európai régió egészének a lemaradása, vagy felzárkózása döntő kérdés, ezért valóban erős növekedésre van szükség. A gazdasági növekedés mellett kiemelkedő súlyú kérdés a munkaerő hiánya. Ez nagyobb ütemű béremelések nélkül nem enyhíthető, ennek azonban korlátai vannak. A bért bármely vállalkozásnak a bevételeiből kell kifizetnie, így hosszabb távon a teljesítménynél nagyobb ütemű béremelés nem tartható, csak a termelékenységet javító beruházásokkal. Ez is pénzbe kerül azonban, így a legsérülékenyebb vállalkozói kör, a kkv-k helyzete nagyon nehéznek ígérkezik.

A kereskedelem és a lakosság fogyasztása minden bizonytalanság mellett is bővülni fog a következő 3-5 éves időszakban. Belső szerkezete tovább fog módosulni, egyre nagyobb szeletet hasít ki magának a webkereskedelem is.

Vámos György, az Országos Kereskedelmi Szövetség (az MGYOSZ tagszervezete) főtítkára

„A legsérülékenyebb vállalkozói kör, a kis- és középvállalkozások helyzete nagyon nehéznek ígérkezik”

A LAZA MONETÁRIS POLITIKA EREDMÉNYEI ÉS MELLÉKHATÁSAI

Az euró zónában 2017-ben 2,5%-os gazdasági növekedést regisztráltak. A foglalkoztatottság alakulása Németországban, Hollandiában régen nem látott szinten stabilizálódott. Az eredmények azonban nemcsak a vállalkozások innovációs-és exportképességének, hanem az Európai Központi Bank ultra laza monetáris politikájának köszönhetőek. Ám ennek a politikának egyre több a káros mellékhatása is.

A míg a 2006-2009-es időszakban az euró zóna kereskedelmi mérlege tartósan enyhe negatívumot mutatott, addig 2013 óta pozitív és 2017-ben megközelítette a GDP 3%-át. A folyó fizetési mérleg többlete a teljes kibocsátás 3,5% körül alakult az elmúlt években. A kedvező kamatkörnyezetben az európai vállalatok hatékonyabban használták fel az olcsó forrásokat, mint a legtöbb élenjáró gazdaság. Az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok továbbra is tekintélyes kereskedelmi mínuszban van. Kinát leszámítva, a fejlődő országok többsége nem engedhette meg magának a monetáris lazítás luxusát. Mert valós veszély lenne az egyébként sem alacsony infláció megugrása, a devizaárfolyamok valószínű gyengülése következtében (Brazília, India). A monetáris politika jelentősége az európai gazdasági teljesítménnyel összefüggésben nem hangsúlyozható túl. A mennyiségi lazítás nagyságrendjét Európában a tagállamok együttesen sem lennének képesek fiskális eszközökkel még csak megközelíteni sem.

A MENNYISÉGI LAZÍTÁS FŐ CÉLJA: A HITELEZÉSI AKTIVITÁS HELYREÁLLÍTÁSA

Az egyik kiemelt cél bizonyosan a veszteségekkel és céltartalékolási kötelezettségekkel terhelt hitelrendszer államfinanszírozás alóli tehermentesítése volt. Olyan ösztönző módon, hogy a szélsőségesen alacsony állampapírhozamok ne legyenek vonzóak, ezért a hitelezési aktivitás forduljon a vállalatok és a háztartások finanszírozása felé. Európa az USA-hoz képest alacsonyabb mértékű és összegű veszteségfinanszírozást vállalt, ezért az alacsony kamatkörnyezet gyors megteremtése kulcsfontosságú volt. A bankrendszer viszont önmagában már képtelen volt a veszteségrendezési folyamatokkal párhuzamosan a gazdasági növekedéshez elégséges pénzmennyiség megteremtéséhez. A magas államadosságok mellett nem maradt más eszköz, mint a jegybankok pénznyomtatása. Az eredmények és adatok azt mutatják, hogy különösen az alacsonyabb hitelképességű Dél-Európában, a központi bank monetáris politikája sikeresen élénkítette a 2009-

A MEGHATÁROZÓ EURÓ ÖVEZETI BANKOK ADATAI (milliárd euró)

	Központi bank mérlegfőösszege		A bankrendszer mérlegfőösszege	
	2007	2017	2007	2017
Németország	380	1665	7200	7900
Franciaország	240	1025	6400	8750
Olaszország	230	950	2800	3920
Spanyolország	175	695	2550	2740
Hollandia	65	360	1900	2440

Megjegyzés: 2017. december végi adatok helyett, a 2017. novemberi adatokat szerepeltettük, mert az tipikusabb. A hitelintézetek a mérlegkészítés fordulónapjára összesenyomják mérlegüket. Központi bank az adott tagország jegybankja, mint az euró rendszer része.

2010-re kiszáradt hitelpiacot. Spanyolország és Olaszország kereskedelmi mérlege is pozitívá vált. A kereskedelmi bankrendszer hitelezési aktivitásának megteremtése, mint fő cél, sikeresen teljesült. Akkor is, ha a kereskedelmi bankrendszer teljes főösszege nem, vagy az utóbbi években már alig nőtt.

Az előző oldali táblázatból kiolvasható, hogy a jegybankok eszközállománya sokkal dinamikusabban nőtt, mint a kereskedelmi bankrendszeré. A 2017. évben az EKB a bejelentett mennyiségi lazításra vonatkozó döntések eszközeit osztotta el a társ-jegybankok között. Eközben a kereskedelmi bankrendszer főösszege 2016. évi adathoz képest szinte változatlan maradt.

A kereskedelmi bankrendszer súlyának számottevő mérséklése az államadósságok finanszírozásából, egyidejűleg az irányadó 10 éves állampapír hozamok meredek csökkenésével, azt a célt is teljesítette, hogy a válságkezelés fiskális számlájának kamatterhei ne vezessenek azonnali költségvetési megszorító lépésekhez. Ezzel lehetővé vált, hogy a bankrendszer és a háztartások mérlegalkalmazkodásának időszakában, a kamatok csökkenésén keresztül az alkalmazkodás relatíve súrlódásmentes legyen. Az európai kormányok pedig elodázhatták költségvetésük szigorítását, vagy azt kis lépésekben teheték meg annak ellenére, hogy az Európai Unió tagországainak meghatározó gazdaságai is tartósan távol kerültek a maastrichti kritériumoktól. A túlzottdeficit-eljárást az Európai Bizottság kellően fellazította. Lényegében minden eljárás alá vont ország elkerülhette eddig a pénzügyi szankciók kivetését, még akkor is, ha költségvetési ígéretei visszatérően nem teljesültek (Franciaország, Olaszország). A fiskális fegyelem kikopott a gazdaságpolitikusok Európában használt szótárából. A gazdasági növekedés, mint cél, mindent visz.

Az EKB kommunikációjában kiemelt hangsúlyt kap a növekedés helyett az inflációs cél, amely elsősorban az EKB mandátumhoz kötött kényszerével magyarázható. Az azonban nem világos, hogy a 2%-os cél miképpen határozódott meg, inkább a folyamatos mennyiségi lazítás biztos indoklásának tűnik. Az intenzíven összekapcsolt és meghatározott ágazatokban többletkapacitásokkal jellemezhető világgazdaságban – lásd a Nemzetközi Valutaalap 2017. novemberi jelentését Kínáról, amelyben 6 ágazatot azonosított elsősorban az alapanyag gyártás területein – ennél nagy valószínűséggel nem lesz magasabb. Az EKB a nem euró zóna tag, „uniós” jegybankok magatartását is orientálja, lehetővé téve az alacsony kamatszinteket, és

az ország hitelképességéhez igazított jegybanki pénzteremtési technikákat, Svédországtól Magyarorszáig.

A MENNYISÉGI LAZÍTÁSOK MÉRLETE A KULCSDEVIZÁT KIBOCSÁTÓ GAZDASÁGOKBAN

Az USA-dollárt, angol fontot, japán jent és eurót teremtő központi bankok többé-kevésbé összehangolták magatartásukat. Tették ezt főként azért, hogy egy harmadlagos cél ne válhasson túl hangsúlyossá: a gazdasági növekedést az exporton keresztül ösztönző árfolyamgyengítő lépések sorozatává. Az USA jegybankjának, a FED-nek a mérlegfőösszege a 2017. évi GDP kb. 22%-a, az EKB-é 39%, az angol jegybank a GDP 32%-ának megfelelő főösszeggel rendelkezett. A japán jegybank 2012-től elképesztő jenteremtési ütemmel már a 2017. évi GDP-hez nagyjából 95%-val egyező főösszegnél jár, abszolút összegével megelőzve a jóval nagyobb gazdaságokat finanszírozó FED-et és az EKB-t egyaránt. Devizakülföldi hitelezővel jellemzően nem rendelkező japán államadósság állampapír állományát, amely már a GDP 240%-nál jár, 40%-ot meghaladó mértékben tartja könyveiben. És így ér el Japán, az utóbbi években újra növekvő exporttöbbletet, GDP arányosan 2017-ben 4%-ot elérő pozitív folyó fizetési mérleg mellett, évi 2%-os növekedést.

Az amerikai jegybank már a pénzmennyiség szinten tartása, sőt minimális csökkentése fázisában jár, az EKB is 2018. szeptember végével befejezheti államkötvény vásárlási programját. A brit jegybank magatartását a Brexit szabályozottsága vagy bizonytalansága befolyásolhatja. Japán még mindig a véget nem érő monetáris stimulus fázisában van, bár a jegybanki mérlegfőösszeg stagnálása az elmúlt hónapokban meglepő, és egyelőre nem kommunikált, szigorító lépéseket utal. Pár hónap gyakorlata azonban nem jelenti a jenteremtés végét.

A JEGYBANKOK ÖSSZESÍTETT FŐÖSSZEGE (a GDP százalékában)

Év	Euró-zóna	USA	Egyesült Királyság	Japán
Németo.	380	1665	7200	7900
Franciao.	240	1025	6400	8750
Olaszo.	230	950	2800	3920
Spanyolo.	175	695	2550	2740
Hollandia	65	360	1900	2440

Megjegyzés: a jegybankok mérlege értelemszerűen nemcsak a mennyiségi lazítás keretében vásárolt eszközöket tartalmazza. Az adatsor a jegybankok megnövekedett gazdasági jelenlétét fejezi ki.

MARAD AZ ALAPKAMAT

A magyar jegybank monetáris tanácsa ellen-szavazat nélkül döntött az alapkamat 0,90 százalékon tartásáról és a változatlan kamatfolyosóról a leg-utóbbi, április 24-i ülésén - jelentette be a Magyar Nemzeti Bank (MNB). Közölték: a tanács szerint az inflációs cél fenntartható eléréséhez az alapkamat és a laza monetáris kondíciók tartós fenntartása szükséges. A tanács a kibővített eszköztár alkalmazásával biztosítja a laza monetáris kondíciók tartós fennmaradását. A laza monetáris kondíciók tartós tartására vonatkozó jegybanksi irány-mutatás nem változott.

Egyértelmű, hogy ilyen léptékű pénzteremtés, a fizetőeszközök számottevő leértékelődése nélkül, kizárólag kulcsdevizában tehető meg. Az Európai Unió és az euró-övezet gazdasági növekedése elsősorban világgazdasági versenyképességének köszönhető. Amíg az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok szolgáltatásokat is tartalmazó külkereskedelmi mérlege egyre romlott, addig az Európában végrehajtott beruházások hatékonyabbak. Igaz, Európa az Egyesült Államoknál magasabb „gyógyszeradagot” használt.

A LAZA MONETÁRIS POLITIKA MELLÉKHATÁSAI

• A VAGYONI EGYENLŐTLENSÉGEK NÖVEKEDÉSE

Bár az eszközárak hosszú idő óta tartó szárnyalására nyilván sokan felfigyeltek, az egyenlőtlenségek megugrása, és a monetáris politika közötti összefüggést eddig jellemzően és szemérmesen nem fókuszálták.

Pedig az egyik kiemelkedő és generációközi hatású következmény a vagyoni egyenlőtlenségek növekedése. A vagyoni egyenlőtlenségek megugrása már a nemzetközi szervezetek ingerküszöbét is elérte, a Nemzetközi Valutaalap is több tanulmányban foglalkozott vele. Az adatok egyértelmű trendet mutatnak, a feltárt okok és a javaslatok már kevésbé. Az okok között a hosszú időn keresztül folytatott monetáris politika bizonyosan lényeges tényező. Bőségesen pozitív pénzfaktor esetén, különösen alacsony kamatkörnyezetben, a reáliák és a pénz relációja a reáliák javára változik. Mert pénzből sok van, és a pénz olcsó. Tehát a már létrehozott és működő eszközök vagy eszköz-együttesek, például vállalatok, alacsony hozam mellett is egyre vonzóbbak.

Mert a pénz időértéke alacsony, önmagá- ban, például bank- betétként, nem biztosít hozamot.

Viszont minden eszközt, egy beruházási program keretében, meg lehet vásárolni, lehet gyártani vagy gyártatni, üzembe lehet állítani. Nos, a történelmileg stabil, átlagosan 5% körüli tőkehozamot a zero kamatkörnyezet viharos gyorsasággal alaposan felértékelte. Mind a pénzügyi aktívák, mind a reáliák, ingatlanok ára az éves jövedelemgyarapodás többszörösével nőtt. Következésképpen azok jártak a legjobban, akik ezekkel a vagyonelemekkel nagy mennyiségben rendelkeztek. Az olcsó hitelpénz a nagyvállalkozók és nagyvállalatok számára a legolcsóbb. Jól lehet belőle nemcsak beruházásokat, hanem részvény-visszavásárlási programokat is finanszírozni, amelyek változatlan vállalati eredmény mellett tovább növelik az osztalékfizetési képességet, tovább növelve a vállalat piaci értékét. Közben az olcsó pénz nemcsak a kínálati, hanem a keresleti oldalon is éreztette hatását. A foglalkoztatottság a fejlett gazdaságokban számottevően javult, a keresetek, ha mérsékelten is, emelkedtek, a háztartások hitelfelvételi lehetőségei javultak.

A mennyiségi lazítás és a vagyoni egyenlőtlenség növekedése között fennálló kapcsolat bizonyosan szoros. A monetáris politikai ilyen irányú következményeiről meglepően kevés publikációt találhatunk. A Guardian 2018. április 12-i számában egy véleménycikk sarkosan fogalmazva hívja fel erre az összefüggésre a figyelmet.

Várakozások

A korábbi piaci és elemzői várakozásokkal ellentétben nem hajtott végre újabb kamatemelést májusi kamatdöntő ülésén a Bank of England monetáris tanácsa. Így változatlanul 0,50 százalék a brit jegybank irányadó kamata. A piaci szereplők várakozása szerint viszont a Fed folytatja a kamatemeléseket, az Európai Központi Banktól (EKB) laza monetáris kondíciók várhatók. A kelet-közép-európai régió befektetői megítélése kedvező, több országában mérséklődtek a kamatemelési várakozások.

• BÉRLAKÁS PIAC, LAKBÉREK ALAKULÁSA

Tényleges árnövekedés a háztartások kiadási szerkezetét illetően elsősorban a bérlakások piacán, és a lakbérek alakulásában érhető tetten. Az ingatlanárak és lakbérek egymást erősítő folyamata vezetett ahhoz, hogy a lakbérek szintje már a politika ingerküszöbét is elérte, az áremelés szabályozása, és általában a bérlakás politika, sőt egyes esetekben állami bérlakás építési programok(!) is, előtérbe kerültek. A foglalkoztatás általános javulása is hajtotta a keresletet, a bérek növekedése viszont az utóbbi években már nem tudott lépést tartani a lakbérek emelkedésével. Különösen igaz ez a fővárosokra és nagyvárosokra, Berlinton Amszterdamon át Londonig. A lakbérek az utóbbi 4-5 évben ezekben a központokban akár 20-30%-ot is emelkedhettek. A háztartások szabadon felhasználható jövedelme, ha nem rendelkeztek lakástulajdonnal, általában csökkent, vagy szerényebb lakhatási körülményeket eredményezett.

Tekintettel arra, hogy a fogyasztói árindexekben a lakbérek időszakos változásai a számbavétel módszertani problémái miatt nem szerepelnek, ezért azok tényleges hatása nem zavarja a jegybankok inflációs célját. Az ingatlanok, mint megtakarítási és befektetési célpontok áremelkedése erősen hozzájárult a vagyoni egyenlőtlenségek növekedéséhez. A bérjövédelmek növekedése többlet lakbér formájában sok helyen az ingatlantulajdonosok zsebébe vándorolt.

• A TÚLFÚTÖTTség KIALAKULÁSÁNAK KOCKÁZATA

Az értelmezhető kamatszintek kiemelt közgazdasági funkciója, hogy szelektáljon a beruházások között. Tartósan alacsony kamatkörnyezetben szinte minden beruházás rentábilis az üzleti tervezés időhorizontján.

Nem könnyű a túlfutottságra utaló gazdasági adatokat detektálni. Európa meghatározó gazdaságaiban a bruttó beruházási ráták jellemzően nem érik el a teljes kibocsátás 20%-át, szemben a 2006-2007. évi 22-23%-os szinttel. Nehezebb persze azokban a gazdasági térségekben növekedési pontot találni, ahol a kereskedelmi mérleg tartósan deficitesek. Az Egyesült Államokban a háztartások adóssága folyamatosan emelkedik, különösen a gépkocsi-hitelezés és a diákhitelek állománya nőtt aktívan az elmúlt években, ezzel együtt a nem-teljesítő hitelek aránya is megugrott. Az Egyesült Királyságban tetőzhet a jelzálog hitelezés aktivitása, az elmúlt hónapokat már stagnálás jellemezte. Ezekben az országokban a növekedés tekintélyes részét az adósságépítés keresletté transzformálódása biztosította. A gazdaság túlhevítése növekedésbarát monetá-

ris környezetben valós veszély. Képes azonban elnyújtani a normál gazdasági ciklusok hosszát azáltal, hogy az alacsony kamatfizetési kötelezettségek miatt magasabb adósságszintek tolerálhatóak.

A TARTÓSAN LAZA MONETÁRIS KÖRNYEZET A JEGYBANKOK MOZGÁSTERÉT SZŰKÍTETTE

A jegybankoknak a tartós élénkítéssel olyan gazdasági környezetet teremtettek, amelyben a monetáris politika fokozatos és lassú szigorítása is nem várt recessziót okozhat. Fiskális mozgás tér pedig jellemzően nem maradt.

Az Európai Unió a jelentős exporttöbbletet realizáló Németország, Hollandia, Svédország teljesítményén alapul.

2017-ben Hollandia a GDP 10%-nak megfelelő folyó fizetési mérleg többletet realizált, Németország 8,5%-ot. Esetükben további élénkítésnek bizonyosan nincs helye. Bár tagadhatatlan, hogy Spanyolország és Olaszország külpiaci teljesítménye is pozitívvá vált, kedvezőtlenebb foglalkoztatási helyzetük, és magas államadósságuk akár indokolhatná a jelenlegi monetáris eszköztár alkalmazását, akár folytatását. Ám a pénznyomtatás befejezése és/vagy a kamatemelési ciklus megkezdése az egyre eladósodottabb vállalati és háztartási szektor elkölthető jövedelmét csökkentené.

Figyelmeztető jel, hogy miközben az EKB nem foglalt el világos álláspontot a jelenleg 30 milliárd EUR/hónap addicionális állampapír vásárlásának 2018. szeptember 30-án történő kivezetése mellett, az olasz jegybank 2018. április közepén kiadott közleményében már előre a megugró olasz államkötvény hozamok veszélyére figyelmeztetett. Pedig abnormálisnak tűnik, hogy a spanyol és olasz hozamok alacsonyabbak – rövid és hosszú lejáratú időszakokon egyaránt – rosszabb adósmínősítés mellett, mint az USA által kibocsátott államadósságok hozama. A tagországok helyzete Európában annyira különböző, hogy az EKB politikája, ahogy eddig is, feltehetően a nagyméretű gyenge láncszemekhez igazodik: Olaszországhoz. A magas foglalkoztatottsággal, és robusztus növekedéssel rendelkező országok gazdaságának „túlhevítése” reális kockázat. Ez egy heterogén gazdasági övezetben a rövid távú növekedési fókusz csapdája.

Kelemen Gábor

A GAZDASÁGI BŰNÖZÉS HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Átfogó nemzetközi elemzést készített a PwC a gazdasági bűnözés jelenlegi helyzetéről. A felmérésbe 123 országból 7 228 szervezetet, köztük 71 vezető magyarországi céget vontunk be. Az ez alapján készült elemzésben a globális és magyar gazdasági bűnözést és visszaéléseket mutatják be, mely világszerte a legátfogóbb kutatás ebben a témában.

A gazdasági bűnözésről és a visszaélésekről szóló 2018-ban publikált felmérés az általános helyzetértékelésen túl kitér a valamennyi szervezetet érintő legfontosabb stratégiai kihívásokra is – úgy, mint a jogszabályoknak való megfelelés, a technológia szerepe a visszaélések elleni küzdelemben és a kiberbűnözés.

A PwC felmérésének eredményei azt mutatják, hogy számos vállalat belső, illetve külső okok miatt nincs kellően felkészülve a visszaélések kezelésére. Ezért fontos, hogy egy szervezet minden szintjén tisztában legyenek azzal, hogy mi minősül visszaélésnek, illetve milyen intézkedéseket lehet és kell tenni megakadályozásuk érdekében. A „vakfoltok” megszüntetése további komoly lehetőségeket nyithat meg.

A visszaélések elleni küzdelem operatív, illetve jogi kérdésből mára üzleti problémává vált. A gazdasági bűnözés ma már fejlett technológiát használó, innovatív, opportunistá és mindenütt jelen lévő üzleti vállalkozássá vált. Úgy is felfogható, mint egy vállalat legjelentősebb, ez idáig ismeretlen versenytársa. Milyen út vezetett ide? A technika ugrásszerűen fejlődött; a visszaélések elkövetői egyre jelentősebb célokat tűznek ki, módszereik pedig egyre kifinomultabbak; a szabályozási rendszerek viszont sokkal robusztusabbá váltak – a világ

nagy részén fokozódik a bűnüldözői tevékenység, gyakran nemzetközi együttműködések keretében.

Itt az idő, hogy a szervezetek a visszaélésekhez egy új, holisztikusabb szemléletmóddal közelítsenek – fogalmazza meg a PwC elemzésében –, felismerve, hogy azok nem pusztán kellemetlenséget, a vállalkozás „járulékos költségeit” jelentik, hanem egy valódi árnyékiparagat képeznek. Mivel a visszaélések rejtve zajlanak, veszélyes nem ismerni a szervezeten belüli hatásmechanizmusukat. Ezért a lényeges kérdés nem az, hogy egy adott cég visszaélés áldozata-e, hanem, hogy a cég vezetése tisztában van-e azzal, hogy az hogyan érinti cégüket: vakon vagy nyitott szemmel veszik fel a harcot ellene?

MAGYAR HELYZET: UGRÁSSZERŰ NÖVEKEDÉS

A PwC 2018. évi magyarországi gazdasági bűnözésről és visszaélésekről szóló felmérése szerint a megkérdezett hazai vállalatok több mint fele tapasztalt valamilyen gazdasági bűncselekményt az elmúlt 24 hónapban, ami a legutóbbi felméréshez képest 100%-os növekedést jelent. Ez az eredmény azonban félrevezető: valószínűleg nem a tényleges visszaélések száma nőtt ilyen mértékben, hanem az azokkal kapcsolatos tudatosság javult. A gaz-

dasági bűnözésről szóló jelentés erre a tudatossági hézagra igyekszik felhívni a figyelmet.

Nem csak azt vizsgálja, ami látható, hanem azokat a „vakfoltokat” is, amelyekről a vállalatok nem veszik észre a körükben zajló visszaéléseket, illetve azt, hogy mit lehetne és kellene tenniük azok ellen.

A gyakorlatban minden vállalatnál előfordulhatnak „vakfoltok” – olyan tudatossági vagy felelősségi hézagok, amelyek még a legjobban vezetett cégek számára is problémát jelenthetnek.

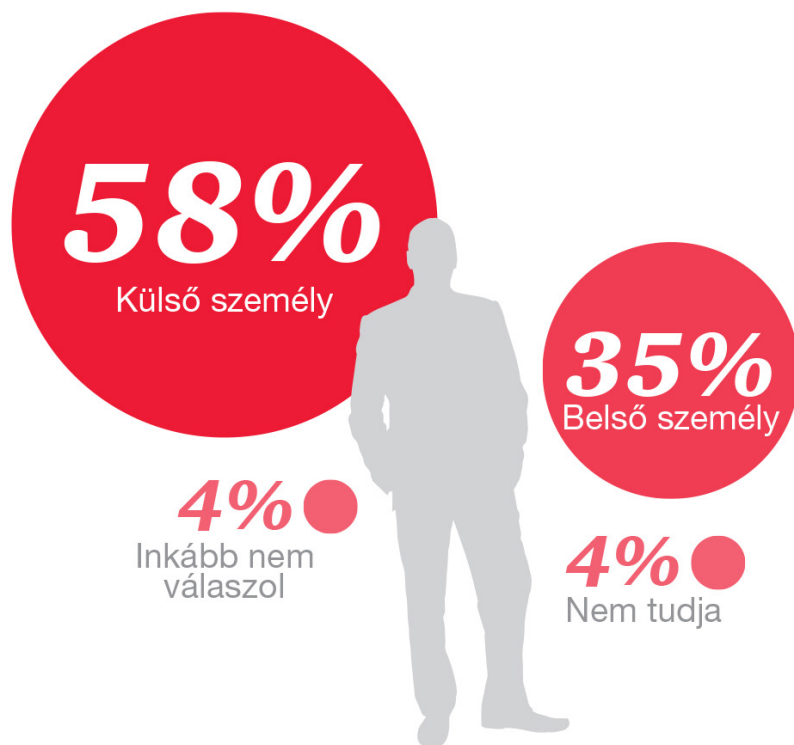
Leggyakrabban ezekre csak valamilyen incidens kapcsán derül fény – legyen az kiber-támadás, hatósági vizsgálat, bűnüldöző szerv intézkedése, kínos tartalmú sajtóanyag, vállalaton kívülről, illetve belülről érkező figyelmeztetés. Ugyanakkor az ilyen vakfoltok feltérképezése nyomán megelőző intézkedések tehetők, illetve jelentősen javítható a visszaélések elleni erőfeszítések hatékonysága. Ez a magyarországi és a globális gazdasági bűnözésről készült ideai felmérés egyik központi témája.

Világszerte a válaszolók 49%-a ismerte fel, hogy visszaélés, illetve gazdasági bűncselekmény áldozatává vált. Magyarországon ez az arány még magasabb, 51%. A magyarországi felmérés válaszadói továbbra is a hűtlen kezelést (42%) jelölték meg a leggyakrabban elkövetett gazdasági bűncselekményként. Ezt követik az „újfajta” visszaélések – ilyenek például a fogyasztók által elkövetett visszaélések (39%) és az üzleti szabályszegés (28%).

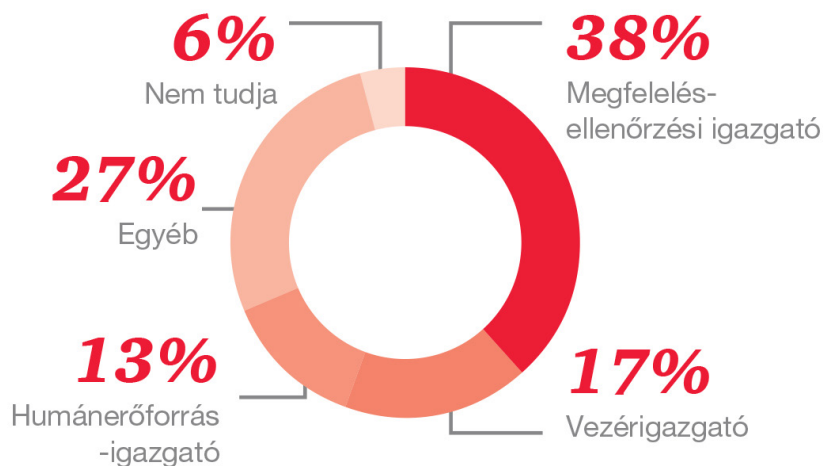
VÁLOGASSA MEG ÜZLETFELEIT!

Az egyik legnagyobb „vakfoltot” – és az egyik legnagyobb kockázati tényezőt – az üzletfelek jelentik. A felmérés alapján a vállalatokat legérzékenyebben érintő visszaéléseket és/vagy gazdasági bűncselekményeket Magyarországon nagyobb valószínűséggel követték el külső felek (58%), ami a 2016-os PwC-felmérés eredményéhez képest (33%) szem-betűnő különbség. Azokban az esetekben, amelyekben a visszaélést külső fél követte el, a külső felek csoportjának jelentős hányadát valójában „hamis barátok” („frenemies”), vagyis harmadik felek – megbízottak, szállítók – és ügyfelek alkotják. Más szóval azok a személyek és gazdálkodók, amelyekről kölcsönös bizalom lenne elvárható, de akik valójában meglopják a társaságot. A visszaélések jelentős költségeket okoznak: a felmérésben részt vevő gazdasági bűncselekményeket elszenvető vállalatok 45%-a hozzávetőlegesen 100 000 amerikai dollárt veszített Magyarországon.

Az Ön vállalatánál az elmúlt 24 hónapban előfordult (pénzügyi veszteségek szempontjából) legsúlyosabb gazdasági bűncselekménynek ki volt a fő elkövetője? (százalék)

Az etika szabályzat elsődleges felelőse a felmérés magyar résztvevői szerint

Az elkövetőket bemutató statisztikát közelebbről megvizsgálva az is kiderül, hogy az elkövetők jellemzően az üzemeltetési és gyártási területeken dolgoznak, de a szervezet bármelyik szintjéről kikerülhetnek. A magyar minta alapján az esetek 44%-ában az elkövető a közép-/felső vezetéshez tartozott.

A VEZETŐ FELELŐSSÉGE MEGKERÜLHETETLEN

A felmérésből kiderül, hogy Magyarországon a felső vezetők a legsúlyosabb visszaélésekről szinte minden esetben (97%) értesülnek. Továbbá a magyarországi válaszadók 81%-a jelezte, hogy vállalata rendelkezik hivatalos üzleti etikai és megfelelési programmal, ezen belül 17% nyilatkozta, hogy a program első számú felelőse a cég vezetője.

Ez ráirányítja a figyelmet arra, hogy az ügyfelekkel közvetlenül érintkező (front office) területek hogyan kezelik a válságot – továbbá arra, hogy a kockázati profiljukat átalakítják-e, és ha igen, milyen mértékben. A 2018. évi 21. Vezérigazgató Felmérés is ezt támasztja alá: a cégvezetők a növekedést leginkább veszélyeztető tényezőként a bizalom és az elszámoltathatóság kérdését jelölték meg.

TERJED A KÍBERBŰNÖZÉS

A kiberbűnözés felnőttkorba lépett és a 2016-ban készült PwC-felmérés óta jelentősen nőtt – ez a harmadik leggyakrabban elkövetett gazdasági bűncselekmény. A válaszadók 31%-a tapasztalt valamilyen számítógépes bűnözéssel kapcsolatos visszaélést, és Magyarország ebben a tekintetben elérte a globális szintet. A gazdasági bűncselekmények közül a kiberbűnözés területén mértük az eddig legnagyobb mértékű növekedést.

Számos fajtája közül Magyarországon leggyakrabban a kártevő szoftverek (44%) és az

adathalászat (37%) fordul elő. A magyar vállalkozások egyre inkább tisztában vannak ezzel a fenyegetéssel, amit az is mutat, hogy egyre többen rendelkeznek kiberbiztonsági programmal a kibertámadások elhárítására. A 2016-os felmérésben mért 42%-kal szemben idén a megkérdezettek 72%-a nyilatkozta, hogy saját cége rendelkezik kiberbiztonsági programmal a támadások elhárítására. Ugyanakkor a magyarországi válaszadók 10%-a úgy nyilatkozott, hogy cége nem rendelkezik ilyen tervvel, és még csak nem is fontolgatja annak elkészítését.

ETIKA ÉS MEGFELELÉS

A közvélemény és a hatóságok egyre inkább a felső vezetőket tartják személyesen felelősnek a gazdasági bűncselekményekért és a visszaélésekért. Erre utal az is, hogy a magyarországi válaszadók 17%-a szerint elsődlegesen a vezérigazgatók felelősek a vállalat formális üzleti etikai és megfelelési programjáért.

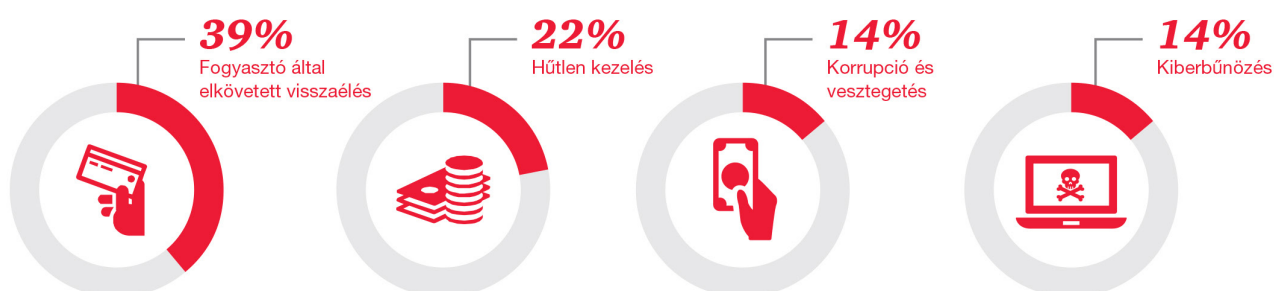
A vállalatok egyre több visszaélést derítenek fel rendszerszintű mechanizmusokon keresztül: a 2016. évi felméréshez képest 42%-ról 54%-ra emelkedett azoknak a magyarországi vállalatoknak az aránya, amelyek a vállalati kontrollokra támaszkodnak a visszaélések felderítésében. A gazdasági bűncselekmények 21%-ára azonban még mindig olyan módon derül fény Magyarországon, amelyre a vállalat vezetésének nincs befolyása.

A vállalatoknak sokszor ellentétes elvárásoknak kell megfelelniük: egyrészt a piac elvárja tőlük az innovációt, másrészt a részvényesek a minél magasabb eredmény elérésében érdekeltek, harmadrészt pedig a társadalom etikai elvárásokat támaszt. Amikor egy vállalat pénzügyileg jól teljesít, a piac hajlamos időnként szemet hunyni bizonyos visszasságok felett. A felső vezetők azonban ezt nem tehetik meg. A vállalatok könnyen ringatják magukat hamis

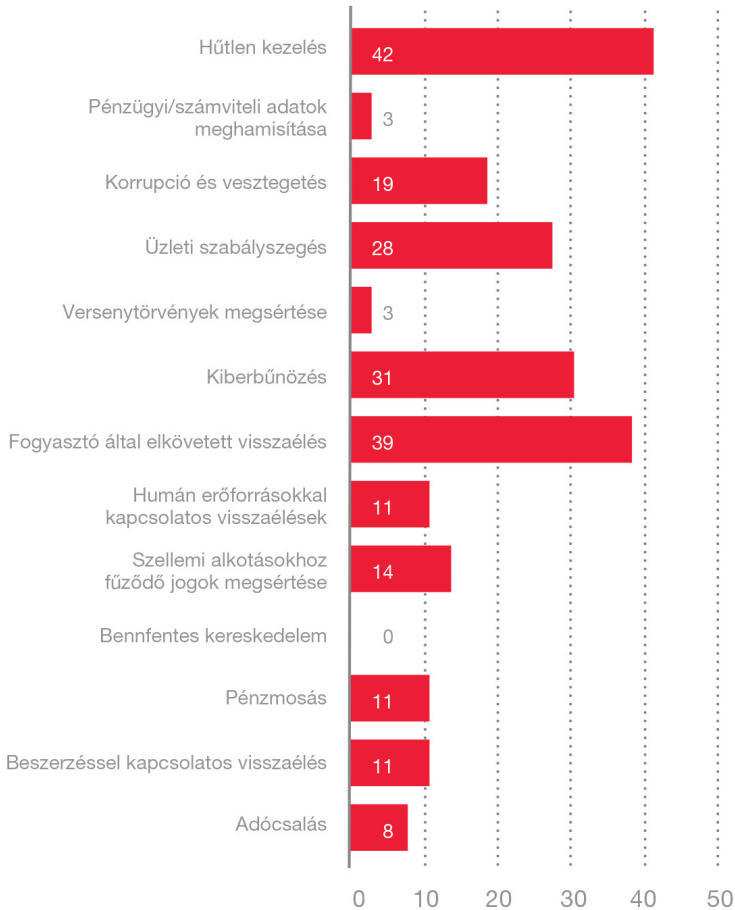
A felmérésről

Ahhoz, hogy naprakész áttekintés legyen a gazdasági bűnözés jelenlegi helyzetéről, megítéléséről, hatásairól és a vállalatok gazdasági bűnözéssel kapcsolatos tudatosságáról, a PwC a felmérésbe 123 országból 7 228 szervezetet, köztük 71 vezető magyarországi céget vont be 2017 tavaszán.

Az elmúlt 24 hónapban az Ön vállalata által Magyarországon elszenvedett csalások és/vagy visszaélések közül melyik érintette (pénzügyileg vagy egyéb módon) az Ön vállalatát a LEGINKÁBB érzékenyen/komolyan?

Milyen típusú visszaélés és/vagy gazdasági bűncselekmény történt az Ön vállalatánál az elmúlt 24 hónapban? (százalék)

biztonságérzetbe, amikor minden rózsásnak tűnik, és amikor a felső vezetés a megfelelő szövegeket hangoztatja.

A piac kedveli ugyan az újítókat és a kiemelkedően teljesítőket, azonban a nem megfelelő magatartást nem tolerálja.

Nem érdekes, mennyire számít egy vállalat a tőzsde kedvencének – ha a magatartási kockázatokat nem kezeli kellő óvatossággal és megfontoltsággal, a vállalat és annak vezetői egyaránt nagyon könnyen elveszthetik a piac bizalmát.

A start-up generáció ugyanakkor sok ígéretet rejt. Ezeket a gyorsan növekvő cégeket gyakran fiatalabb vállalkozók irányítják, döntő többségüknek természetes az etikus szemlélet. Mivel nem kell elavult folyamatokkal és gyengén integrált rendszerekkel küzdeniük, kezdetől ideális helyzetben vannak a visszaélések felderítésére szolgáló korszerű adatelemzési módszerek alkalmazásához – ami óriási versenyelőnyt biztosít számukra a visszaélésektől egyre fertőzöttebb környezetben. E frissen létrejött cégek segítségével beköszönhet egy olyan új korszak, amelyben az átláthatóság és nyereségesség nem zárják ki egymást.

(A teljes felmérést a következő linken érhető el: https://www.pwc.com/hu/hu/kiadvanyok/as-sets/pdf/gazdasagibunozes_hu_18.pdf)

Hollandiában betiltják az orosz Kaspersky Lab termékeinek használatát

A holland kormányhivatalokban fokozatosan felhagynak a Kaspersky Lab orosz informatikai cég vírusirtó szoftvereinek használatával nemzetbiztonsági kockázatok miatt - jelentette be a hágai kormány.

Ferd Grapperhaus igazságügyi miniszter arról számolt be, hogy a védelmi minisztériumnak és más tárcáknak bedolgozó vállalatoknak is azt ajánlják, hogy szüntessék be a Kremllel való együttműködés gyanújába keveredett Kaspersky Lab programjainak használatát. Hozzátette, a moszkvai székhelyű cégnek az orosz törvények értelmében támogatnia kell a biztonsági szolgálatok munkáját, Oroszország ráadásul kiterjedt offenzív kibertevékenységet folytat, amelynek többek között Hollandia is célpontja.

„A tényezők ezen kombinációja miatt arra jutottunk, hogy fennáll a kormány és a létfontosságú szolgáltatások elleni digitális kémkedés, illetve szabotázs kockázata. Nemzetbiztonsági okokból a Kaspersky vírusirtó programok hasz-

nálatának fokozatos beszüntetése mellett döntöttünk” - hangsúlyozta Grapperhaus.

A cég közleményben reagált a bejelentésre: visszautasították a feltételezéseket, továbbá kiemelték, hogy nagyon csalódottak a pusztán „elvi aggodalmakon alapuló döntés” miatt, ugyanis „a vállalat soha nem segített egyetlen kormánynak sem a kiberkémkedésben és nem is fog”. A Kaspersky Labnak több mint 400 millió felhasználója és 270 ezer vállalati ügyfele van világszerte.

A sajtó híreiben emlékeztettek rá, hogy Jevgenyij Kaszperszkij, az orosz cég alapítója és vezérigazgatója a KGB iskolájába járt, és a vállalat korábban már elismerte, hogy dolgozik az FSZB orosz biztonsági szervezetnek. A Kaspersky azonban mindig hevesen cáfolta, hogy hírszerzési tevékenységet folytatna az orosz kormánynak.

A LEGMAGASABB NEMZETKÖZI ELISMERÉS

a Dunapack Magyarország nyugalmazott vezetőjének, az MGYOSZ korábbi alelnökének

Galli Miklós úr, a Dunapack Magyarország korábbi elnöke-vezérigazgatója a Csomagolási Világszövetség (World Packaging Organisation WPO) csomagolási életműdíját vehette át 2018. május 2-án Brisbane-ben, Ausztráliában, a szakmai szervezet jubileumi, 100. közgyűlésén.

Pierre Pienaar WPO elnök gratulál Galli Miklós úrnak csomagolás életműdíjához

Tokióban 1968-ban a vezető csomagolási szakemberek azzal a céllal alapították meg a Csomagolási Világszövetséget, hogy a csomagolás általános színvonalának emelésével járuljon hozzá az emberiség életkörülményeinek javításához. Ezt a nemes ügyet 50 éve a szervezet azzal szolgálja, hogy a fejletlen, vagy fejlődő országokban saját finanszírozásban csomagolási tanfolyamokat tart, nemzeti csomagolási intézetek létrehozását segíti, a fejlett országokban pedig a „training for trainers” program keretében az élethosszig tartó oktatást támogatja.

A Csomagolási Világszövetség több évtizedes működést követően 2017-ben ítélte oda első ízben a „Lifetime Achievement in Packaging Awards” azaz a Csomagolási Életműdíjat azzal a céllal, hogy kifejezze köszönetét a csomagolóiparért évtizedeken keresztül kiemelkedő szakmai, közéleti és szemléletformáló munkát végző kollégáknak.

A világ 7 nagy földrajzi egységéből kiválasztott 11 tagú zsűri idén Galli Miklósnak, a Dunapack Magyarország nyugállományú elnök-vezérigazgatójának, a Csomagolási és Anyagmozgatási Országos Szövetség (CSAOSZ) volt alelnökének ítélte oda az életműdíjat. (A CSAOSZ az MGYOSZ tagszervezete).

Galli Miklós érdemeit nehéz összefoglalni. Szakmai munkájának köszönhető, hogy a hazai hullámtermék-gyártást az állami vállalati formából sikeresen vezette át a piacgazdaság körülményei közé és az általa alapított Dunapack évtizedek óta piacveze-

tő pozíciót őrizz Magyarországon. A társaság privatizációját olyan körültekintéssel vezényelte le, hogy a Prinzhorn Csoport ma Magyarországon az egyik legtöbb tőkét befektető és munkaerőt foglalkoztató osztrák vállalatcsoporttá fejlődött.

Galli Miklós szakmai érdemei azonban nemcsak Magyarországon mérhetők. A Prinzhorn Csoporton belül, az általa létrehozott Csomagolási Divízió vezetőjeként az akkori is már számos európai hullámtermék-gyártó vállalkozást fejlesztések révén sikeres tagjaivá tette a szervezetnek. Munkájának elismerését semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a cégcsoport csomagolási divíziója a magyar Dunapacktól kapta a nevét.

Galli Miklós szakmai közéleti munkája sem szorítkozott csak Magyarországra. A CSAOSZ elnöki tisztségét 21 évig töltötte be, emellett a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének hosszú ideig alelnöke, a kormány tanácsadó testületének, az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak pedig több ciklusban elnöke volt. Az Európai Hullámtermék Gyártók Szövetségének (FEFCO) 14 évig elnökségi tagja, a Hullámtermék-gyártók Szövetségének az Allibox-nak pedig három évig elnöke volt.

Galli Miklós munkássága és emberi tulajdonságai több generáció számára is például szolgálnak nemcsak Magyarországon, hanem Európában, hanem immáron a világ további négy kontinensén is. Gratulálunk Galli úrnak a csomagolási életműdíj megérdemelt elnyeréséhez!

FELLÉPÉS AZ ONLINE FÉLRETÁJÉKOZTATÁSSAL SZEMBEN

A Európai Bizottság intézkedéseket javasol az online félretájékoztatás kezelésére. Ezek között szerepel egy, az egész Unióra kiterjedő gyakorlati kódex az online félretájékoztatásról, egy tényellenőrzőkből álló független hálózat támogatása és egy sor olyan fellépés, amely a minőségi újságírás és a médiaműveltség előmozdítása felé mutat.

A legfrissebb Eurobarométer felmérésnél a megkérdezettek 83 %-a nyilatkozott úgy, hogy az álhírek veszélyeztetik a demokráciát. A válaszadók különösen a választások kimenetelét és a migrációs szakpolitikát befolyásoló szándékos félretájékoztatást vélték fenyegetőnek. A felmérés a minőségi tömegtájékoztatás jelentőségét is kiemelte: a válaszadók a hagyományos médiát tekintik a legmegbízhatóbb hírforrásnak (a rádiót 70 %-uk, a TV-t 66 %-uk, a nyomtatott sajtót pedig 63 %-uk). Ezzel szemben az online hírforrások és az internetes videotárhelyek a maguk 26 %-os, illetve 27 %-os bizalmi rátájával jelentik a legkevésbé megbízható hírforrásokat.

Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja tanulmányt tett közzé a hamis hírekről és a hamis információkról. Ez a tanulmány rámutat arra, hogy az online hírfogyasztók kétharmada leginkább algoritmusokon alapuló platformok, úgymint keresőmotorok és hírűjtő portálok, továbbá a közösségi média honlapjain keresztül jut hozzá az információkhoz. Megállapítja továbbá, hogy eltolódás vehető észre a piaci erőviszonyok és a bevételi források terén a hírszolgáltatóktól a platformüzemeltetők felé,

FÉLRETÁJÉKOZTATÁS FOGALMA

Az álhírekkel és a félretájékoztatással foglalkozó magas szintű csoport által 2018 márciusában közzétett független jelentés, valamint az elmúlt hat hónap szélesebb körű konzultációi alapján a Bizottság a félretájékoztatást a következőként határozza meg: „igazoltan hamis vagy félrevezető információ, amelyet gazdasági haszonszerzés vagy a nyilvánosság szándékos megtévesztése érdekében hoznak létre, jelentetnek meg és terjesztenek, és amely képes lehet kárt okozni a köznek”.

akik a számukra rendelkezésre álló adatok lévén képesek az olvasókat, a cikkeket és a hirdetéseket egymáshoz rendelni.

AZ ONLINE FÉLRETÁJÉKOZTATÁS KEZELÉSÉRE IRÁNYULÓ INTÉZKEDÉSEK

Az online félretájékoztatás terén felmerülő aggályok és tendenciák kezelésére a Bizottság intézkedések egész sorára tesz javaslatot. Ezek sorában megemlítenők a következők:

- **A félretájékoztatásra vonatkozó gyakorlati kódex:** Első lépésként az online platformoknak júliusig egy közös gyakorlati kódexet kell kidolgozniuk és követniük, amelynek célja:
  - a szponzorált tartalom, különösen a politikai hirdetések átláthatóságának biztosítása, a politikai hirdetések célközönségének kiválasztásához rendelkezésre álló lehetőségek korlátozása, valamint az álhíreket közlétezők bevételeinek csökkentése;
  - az algoritmusok működésének egyértelműbbé tétele és a harmadik fél általi ellenőrzés lehetőségének biztosítása;
  - a felhasználók segítése a különböző, alternatív nézőpontokat kínáló hírforrások feltérképezésében és az ezekhez való hozzáférésben;
  - intézkedések hozatala a hamis felhasználói fiókok azonosítására és bezárására, valamint az automatikus zombigépek problémájának kezelésére;
  - annak lehetővé tétele, hogy a tényellenőrzők, a kutatók és a hatóságok folyamatosan nyomon követhessék az online félretájékoztatást.
- **A tényellenőrzők független európai hálózata:** feladata lesz közös munkamódszerek kialakítása, a bevált gyakorlatok megosztása, és a lehető legszélesebb körű tényeszerű korrekció elérése az EU-ban; tagjait

a nemzetközi tényellenőrző hálózat uniós résztvevői közül fogják kiválasztani, amely a nemzetközi tényellenőrző hálózat szigorú nemzetközi alapelveit követi.

- **Egy, a félretájékoztatásról szóló bizton-ságos európai online platform** létrehozása a tényellenőrzők és az érintett tudományos kutatók hálózatának támogatására határokon átnyúló adatgyűjtés és -elemzés, valamint az uniós szintű adatokhoz való hozzáférés révén.
- **A médiaműveltség növelése:** a médiaműveltség szintjének emelkedése segítené az európai polgárokat az online félretájékoztatás felismerésében és az online tartalmak kritikus megközelítésében. E célból a Bizottság támogatni fogja a tényellenőrzőket és a civil társadalmi szervezeteket az iskolák és oktatók oktatási anyagokkal történő ellátásában, és megszervezi a médiaműveltség európai hetét.
- **A tagállamok támogatása a választások befolyásolásának gátolása terén** az egyre összetettebb számítógépes fenyegetésekkel szemben, ideértve az online félretájékoztatást és a kibertámadásokat;
- **Az önkéntes online azonosító rendszerek használatának előmozdítása** az információszolgáltatók nyomonkövethetőségének és azonosításának javítása érdekében, valamint az online interakciók, információk és források hitelességébe vetett bizalom megerősítése céljából.
- **A minőségi és sokoldalú tájékoztatás támogatása:** A Bizottság felszólítja a tagállamokat, hogy bővítsék a minőségi újságírást a sokszínű, heterogén és fenntartható mediakörnyezet biztosítása érdekében. A Bizottság 2018-ban pályázati felhívást fog közzétenni az EU-val kapcsolatosan az adatvezérelt médiában megjelenő minőségi hírtartalmak előállítására és terjesztésére vonatkozóan.
- A Bizottság szolgálatait által kidolgozott, **összehangolt stratégiai kommunikációs politika**, amely ötvözi az online félretájékoztatással kapcsolatos jelenlegi és jövőbeli uniós és tagállami kezdeményezéseket, olyan tájékoztatási tevékenységeket fog meghatározni, amelyek célja az Európáról szóló hamis narratívák elleni fellépés és a félretájékoztatás Unión belül és kívül történő felszámolása.

További teendők

A Bizottság hamarosan összehív egy többoldalú fórumot, amely hatékony együttműködési keretet teremt az érdekelt felek – úgymint az online platformok, a reklámpia és a főbb hirdető – számára, és biztosítja a félretájékoztatással szembeni fellépés koordinálására és fokozására irányuló erőfeszítések összehangolását. A fórum első feladataként 2018 júliusáig közzétesz egy az egész Unióra kiterjedő gyakorlati kódexet azaz a céllal, hogy 2018 októberére mérhető hatása legyen. 2018 decemberére a Bizottság jelentést készít az elért haladásról.

Európai Innovációs Tanács létrehozását javasolja az EB

Az Európai Bizottság (EB) javaslatokat terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy hogyan lehetne kiaknázni a kutatás és az innováció terén kínálkozó lehetőségeket, és az Európai Uniónak mit kell tennie ahhoz, hogy Európa meg tudja őrizni globális versenyképességét.

Jyrki Katainen

Jyrki Katainen, az Európai Bizottság munkahelyteremtésért, növekedésért, beruházásokért és versenyképességért felelős alelnöke brüsszeli sajtótájékoztatóján aláhúzta: a bizottság javaslatai szerint egyebek mellett gondoskodni kell

arról, hogy a jogszabályok és a finanszírozás feltételei kellően ösztönözzék az innovációt. Növelni kell az innovatív termékek és szolgáltatások közbeszerzését, egyszerűbbé kell tenni az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályokat, hogy könnyebb legyen közfinanszírozást nyújtani uniós és tagállami pénzforrásokból megvalósuló innovatív projektekhez.

Mint elmondta, a bizottság egy Európai Innovációs Tanács létrehozását javasolja, amely közös platformot kínál az innovatív vállalkozások számára. Olyan európai kutatási és innovációs kezdeményezéseket kell indítani, amelyek jelentős uniós hozzáadott értéket képviselnek olyan konkrét területeken, mint például a rák elleni küzdelem, a környezetkímélőbb közlekedés vagy az óceánok megtisztítása a műanyag hulladékoktól. Remények szerint ezek a célkitűzések ösztönözni fogják a befektetéseket, valamint a gazdasági és a tudományos élet szereplőinek közreműködését annak érdekében, hogy közösen megoldást találjanak a sürgető kihívásokra - tette hozzá Jyrki Katainen.

Az alelnök hangsúlyozta: sokat kell tenni azért, hogy Európa - lehetőségeit kiaknázva - az innováció globális motorja legyen. A kutatás és az innováció lehetővé teszi, hogy az EU-országok meg tudják állni a helyüket a globális versenyben úgy, hogy közben megőrizhessék egyedülálló társadalmi modelljüket is.

ÚJ PRIORITÁSOK

a 2021–2027-es időszakra szóló uniós költségvetésben

A 2021 és 2027 közötti időszakban az EU többet kíván fordítani olyan területekre, ahol a tagállamok egymagukban nem tudnak boldogulni, vagy ahol hatékonyabb a közös fellépés – legyen az a kutatás, a migráció, a határellenőrzés vagy a védelem területe. Emellett az Unió folytatni fogja az olyan hagyományos – de modernizált – szakpolitikák finanszírozását, mint a közös agrárpolitika és a kohéziós politika – áll az Európai Bizottság előzetes terveiben.

Összességében a Bizottság (2018-as árakon kifejezve) 1135 milliárd euró összegű kötelezettségvállalást tartalmazó költségvetési keretet javasol a 2021–2027-es időszakra, amely az Egyesült Királyság nélküli 27 tagállam által megtermelt bruttó nemzeti jövedelem (GNI) 1,11%-ának felel meg. Ez magában foglalja az afrikai, karibi és csendes-óceáni országokkal folytatott fejlesztési együttműködés finanszírozására szolgáló, máig külön kormányközi megállapodás keretében működő Európai Fejlesztési Alap uniós költségvetésbe való integrálását. Figyelembe véve az inflációt, ez lényegében megfelel a jelenlegi, 2014 és 2020 közötti költségvetésnek (beleértve az Európai Fejlesztési Alapot).

Az előzetes helyzetfelmérés szerint új prioritások és sürgős megoldást igénylő kihívások jelentek meg, melyek finanszírozásának szintjét növelni akarják. Ha most befektetünk olyan területekbe, mint a kutatás és az innováció, az ifjúság támogatása, a digitális gazdaság, a határigazgatás, valamint a biztonság és védelem, az hozzájárul a jövőbeli jóléthez, fenntarthatósághoz és biztonsághoz. Ennek jegyében például az Erasmus+ költségvetése megkészenedő, a határvédelemre fordítható források pedig még ennél is nagyobb mértékben növekednek. Ugyanakkor a Bizottság a közös agrárpolitika és a kohéziós politika forrásainak mérsékelt – mindkét esetben 5% körüli – csökkentését javasolja. Ezeket a területeket

az EU korszerűsíteni fogja, hogy kevesebb forrással is eredményesek legyenek. A kohéziós források elosztásának elsődleges szempontja továbbra is a relatív egy főre eső bruttó hazai termék lesz. Ami a költségvetés bevételi oldalát érinti, a Bizottság a jelenlegi átfogó finanszírozási rendszer – a saját források – modernizálását és egyszerűsítését, valamint a költségvetési források diverzifikálását javasolja.

A Bizottság javaslata egy modern, egyszerű és rugalmas költségvetés kialakítására irányul. Nagyobb rugalmasságot biztosít a programok között és a programokon belül, megerősíti a válságkezelési eszközöket és egy új „uniós tartalékot” hoz létre az előre nem látható események és vészhelyzetek kezeléséhez. A Bizottság egy új európai beruházás-stabilizáló funkció bevezetését is szorgalmazza, valamint egy új reformtámogató programra is javaslatot tesz, amely – összesen 25 milliárd eurós költségvetéssel – támogatást kínál majd minden tagállamnak a kiemelt reformok végrehajtásához, különösen az európai szemeszter összefüggésében. Egy új konvergencia-támogató eszköz pedig célzott támogatást fog biztosítani az euró-övezeten kívüli, a közös valutához való csatlakozás előtt álló tagállamok számára (2,16 milliárd euró).

Újítás a javasolt költségvetésben az uniós finanszírozás és a jogállamiság közötti megerősített kapcsolat.

A kohéziós források elosztásának elsődleges szempontja továbbra is a relatív egy főre eső bruttó hazai termék lesz

A döntés menete

A jövőbeli hosszú távú uniós költségvetésre vonatkozó döntést a Tanácsnak kell egyhangúan meghoznia, az Európai Parlament egyetértésével. A Bizottság szerint a tárgyalásokat a lehető legfontosabb prioritásként kell kezelni, és a jövő évi európai parlamenti választások előtt megállapodást kell elérni.

A jogállamiság tiszteletben tartása elengedhetetlen annak érdekében, hogy felelősségteljesen kerüljön elköltésre az európai adófizetők pénze. A Bizottság ezért új mechanizmust javasol, amely megvédi az uniós költségvetést a tagállamokban a jogállamiság tekintetében fennálló hiányosságokhoz kapcsolódó pénzügyi kockázatoktól. Az újonnan javasolt, minden tagállamra vonatkozó eszközök lehetővé teszik az Unió számára, hogy felfüggeszse, csökkentse vagy korlátozza az uniós finanszírozáshoz való hozzáférést a jogállamiságot érintő hiányosságok jellegével, súlyosságával és hatókörével arányos módon. Az ezt megfogalmazó határozatra a Bizottság tesz majd javaslatot, elfogadásáról pedig a Tanács dönt majd fordított minősített többségi szavazással.

EB Magyarország

Európa Tanács: egyes tagállami intézkedések gátolhatják a korrupcióellenes reformok eredményességét

Egyes európai országokban 2017-ben elfogadott szabályozások gátolhatják az Európa Tanács (ET) által javasolt korrupcióellenes reformok eredményességét, sőt a tanács korrupcióellenes normáinak megsértését eredményezhetik – közölték az ET korrupcióellenes szakértői éves jelentésükben.

Astrasbourgi székhelyű tanács korrupcióellenes szakértőkből álló csoportjának (GRECO) véleménye szerint annak ellenére, hogy általános előrehaladás figyelhető meg a politika képviselőivel, a bírakkal és az ügyészekkel kapcsolatos korrupcióellenes küzdelemre vonatkozó új nemzeti intézkedések bevezetése terén, gyakorlati megvalósításuk lassabb volt, mint kívánatos lett volna.

A jelentéstevők szerint a korrupcióellenes harc állandó fellépést igényel. Az országok kormányainak vezető szerepet kell vállalniuk ebben, a képviselőknek, a bírának és az ügyészeknek pedig példát kell mutatniuk. Az állampolgároknak is követelniük kell a politikusaiktól, hogy ne csak a törvényt tartsák tiszteletben, hanem feleljenek meg a legmagasabb etikai normáknak is.

Arra emlékeztettek, hogy a GRECO képviselőket, bírákat és ügyészeket érintő ajánlásai elsősorban az üzleti tevékenységekre vonat-

kozó korlátozásokat, a lobbistákkal fenntartott kapcsolatok átláthatóságát és az összeférhetetlenség kezelését érintik. A szakértői csoport kiemelte, hogy a bírák tevékenységénél az értékelt országok az ajánlások valamivel kevesebb, mint a felét teljesítették, ugyanakkor mintegy harmaduk még csak el sem fogadta azokat. Az ügyészségekkel kapcsolatos intézkedések tekintetében az országok sokkal jobban teljesítettek, az ajánlások több mint ötven százalékban megvalósultak.

Az ET korrupcióellenes szakértőkből álló csoportjának jelentése megállapította, hogy Magyarország egyike azon kilenc országnak – Belgium, Írország, Luxemburg, Portugália, Románia, Spanyolország, Szerbia és Törökország –, amelyek ez idáig nem kielégítő módon hajtották végre a politika képviselőkkal, a bírakkal és az ügyészekkel kapcsolatos korrupcióellenes ajánlásokat.

A NÖVEKEDÉS MINDENKINEK ELŐNYÖS LEGYEN

Thorbjorn Jagland, az Európa Tanács főtthkára arra hívta fel a figyelmet, hogy a korrupció mind nemzeti, mind globális szinten jelentős veszélyt jelent a nemzeti és nemzetközi intézmények, valamint a demokrácia számára. Rendkívül fontos, hogy a nemzeti hatóságok és a nemzetközi szervek egyértelmű álláspontot képviseljenek e tekintetben, és maradéktalanul hajtsák végre a korrupcióellenes intézkedéseket. Biztosítani kell a GRECO jogi és gyakorlati ajánlásainak való teljes megfelelést – húzta alá.

BEN S. BERNANKE: VOLT MERSZÜNK CSELEKEDNI

Megragadóan kétarcú mű, s mindkét olvasata kiemelkedően értékes. A jó felsőfokú tankönyv lényegre törő alaposágával tárgyalja a pénzügytan sok alapvető fontosságú kérdését (matematika nélkül!), ugyanakkor roppant érdekes olvasmány az érdeklődő laikusnak is a monetáris politika és a mai pénzügyi piacok sajátos világáról.

Bernanke előbb az elméleti tudásnak lett kiemelkedő mestere, gyors és fényes oktatói pályát futott be a legjobb egyetemeken, majd a monetáris politika boszorkánykonyhájában, a Fed gyakorlatában szakértőként használta és fejlesztette a tudását. Onnan G. W. Bush gazdasági tanácsadó testületének elnökévé nevezték ki, majd a legendás elnök, Alan Greenspan utódává a Fed élére. Az Encyclopaedia Britannica róla szóló szócikkéből idézve, „a Fed kormányzói közti vitákban alkalmazott mélyreható kutatásaival és diplomáciai képességével tette magát nevezetessé.”

A könyv alcíme a válság utóéletét emeli ki, ám talán még izgalmasabb és tanulságosabb a korszak, amely odáig vezetett. A 20. század utolsó harmadában a pénz a reálgazdaság hagyományos kiszolgálójából nagyrészt önálló életre kelt, az iparág új üzlettipusokat és azokhoz új eszközöket fejlesztett ki magának, erősen feszegetve a biztonságos működését szolgáló szabályozásokat is. A pénzügyi innovációk eszközöket adtak ahhoz, hogy a profit érdekében „szinte mindent lehessen” tenni, hozzá a technológiai és gazdasági fejlődés olyan nyereségeket teremtett, amelyek hatalmas pénzbőségként jelentek meg a piacokon, ennek minden jó illetve veszélyes következményével. A szabályozás pedig, mint ma is majdnem mindig, rohant a helyzet után, küzdve politikai és egyéb érdekekkel is. Jól érzékeltetik ezt Bernanke következő sorai a FED-ről: „Ha lépünk, senkitől nem várhatunk köszönetet. Ha nem lépünk, akkor ki teszi ezt meg helyettünk? A Fed, mint politikailag független központi bank

Ben S. Bernanke
Volt merszünk cselekedni
Emlékirat egy válságról és utóéletéről

Napvilág Kiadó, 2017

létezésének indoka éppen az, hogy a politikailag népszerűtlen, de az ország hosszú távú érdekeit szolgáló döntéseket hozzon. Pontosan ebből a megfontolásból hozták létre. Tegye azt, amit tenni kell, amit mások nem tudnak, vagy nem akarnak megtenni.” Az utóéletet bemutató „tájkép csata után” pedig a válság történetével – és annak pusztító gazdasági kihatásaival – foglalkozik, s kétségkívül a pénzügyi világ történetének egyik legdrámaibb fejezete.

A válság, amely bizonyára minden pénzügyi tankönyv fontos témája lesz, alattomosan tört fel. „Az Egyesült Államok lubickolt az éppen jó – a nem túl gyors, nem túl lassú – gazdaság langymelegében [...] eközben a háttérben már súlyos kockázati tényezők épültek fel. A kockázatok – visszatekintve – már nyilvánvalóak, akkor azonban sokkal kevésbé voltak láthatók. Elnöki periódusom vége felé valaki feltette nekem a kérdést, hogy mi lepett meg a legjobban a pénzügyi válsággal kapcsolatban. »Maga a válság« – válaszoltam.” (Idézet a könyvből)

A könyv címe a lényegre ragadja meg: a gazdaság- (és benne a monetáris-) politikában nagy bátorság kell a cselekvéshez a fenyegető vihar megelőzésére. S még inkább bátorság kell a bajban ahhoz, hogy nem engedjenek a pániknak. Biztos recept a megoldásra sehol sincs, a felelősség pedig óriási.

S mert a téma sokaknak idegen, sőt egzotikus lehet, jó biztosíték az olvasónak a színvonalra, hogy a könyv fordítója is, szaklektora is kitűnő honi bankszakember: Felcsúti Péter és Király Júlia.

Dr. Osman Péter